

УДК 351/354(045)

Камардіна Ю.В.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування, яке здійснюється по всій території України, становлячи одну з найважливіших основ конституційного ладу, що здатне забезпечити ефективне і водночас наближене громадянину і місцевим умовам управління, є однією із головних функцій держави та органів державної влади.

Держава і всі гілки державної влади - законодавча, виконавча та судова, виконуючи Конституцію України [1], зобов'язані створювати необхідні правові, організаційні, матеріально-фінансові умови для становлення та розвитку місцевого самоврядування та сприяти населенню у здійсненні права на місцеве самоврядування.

Особливо великого значення в сучасний період набуває проблема взаємодії держави та місцевого самоврядування, теоретичного осмислення різних аспектів цієї взаємодії та втілення їх у законодавчу практику.

Таким чином, вирішення завдань, які стоять перед державою, неможливе без послідовного вдосконалення системи влади в державі, у тому числі уточнення компетенції владних рівнів, упорядкування міжбюджетних відносин, формування механізмів ефективного контролю за діяльністю органів влади. Цей процес має торкнутися і місцевого самоврядування, яке, будучи одним із елементів загальної системи влади, може як сприяти, так і перешкоджати вирішенню спільних завдань.

Мета статті – проаналізувати низку проблем взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Державний контроль у сфері місцевого самоврядування закріплений у ст. 20 Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні»[2]. У цій статті передбачено можливість здійснення державного контролюв межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, і не повинен призводити до втручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм власних повноважень. Відступ від нього та вчинення дій за його межами є неприпустимим.

Пріоритетним напрямом у діяльності органів державної влади на сучасному етапі є правове регулювання організації та діяльності місцевого самоврядування і контроль за виконанням відповідного законодавства. Серед багатьох проблем, пов'язаних зі становленням та розвитком місцевого самоврядування, проблема взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах, коли місцеве самоврядування є відносно самостійним інститутом влади, організаційно відокремленим від системи державних органів та займає особливе місце в системі органів державної влади.

У цьому випадку йдеться про рівень децентралізації влади. На сьогоднішній день в існуючих політичних та економічних умовах вибудовується демократична, правова, децентралізована держава, в рамках якої розмежовуються предмети відання, компетентність та повноваження місцевого самоврядування.

Відповідно до Конституції України місцеве самоврядування в межах своїх повноважень самостійно. Органи місцевого самоврядування не входять до системи органів державної влади, мають сферу своєї компетентності, що дозволяє на власний розсуд розпоряджатися матеріальними, фінансовими, майновими та іншими ресурсами, вирішувати питання місцевого значення.

Однак незважаючи на те, що місцеве самоврядування виведено за рамки державного управління, воно залишається в системі громадського, загальнодержавного устрою країни, спирається на державу і без її всебічної матеріальної, правової, фінансової, інформаційної, кадрової та іншої підтримки розвиватися та ефективно функціонувати не може [3].

Між органами державної влади та місцевим самоврядуванням можуть виникати, але в практиці так і відбувається, різні протиріччя і конфлікти. Виникають вони у більшості випадків, через недосконалість законодавства, бюрократичні процедури, спробою окремих чиновників та державних структур ігнорувати, не враховувати особливості місцевого співтовариства, його традиції, звичаї та менталітет. Але вони вирішуються, знаходяться компромісні варіанти та лінії поведінки, в гору бере здоровий глузд і спільність корінних інтересів. Справа в тому, що держава політично, економічно та в організаційно-управлінському аспекті зацікавлене у зміцненні місцевої влади. Стосовно України, з її величезною територією, відстанями, кліматом, неоднорідністю економічного простору, це особливо актуально та значуще.

Якщо неупереджено оцінити, яка ж загальна картина державного устрою України у її конституційному вигляді (істотно: у конституційному, але поки що не реалізованому повністю), то вимальовується цілком струнка та зрозуміла схема. Є одне джерело влади – народ, який частково реалізує свою владу безпосередньо, а частково – через інші суб'єкти влади, що створюються демократичним шляхом. Останні, у свою чергу, можна поділити на такі рівні – державний, обласний та місцевий, що обумовлено необхідністю «розосередження» центрів влади з урахуванням численності та складності розв'язуваних завдань, величини адміністративно-територіальних одиниць України та різним рівнем розвитку економіки у кожній такій адміністративно-територіальній одиниці. Кожен із названих рівнів влади вирішує свої завдання, маючи для цього свої повноваження, а не транслює вказівки «зверху». Державні органи зайняті питаннями, які є важливими для держави в цілому, тобто питаннями забезпечення єдиної державності: права і свободи людини, єдиний економічний, фінансовий та правовий простір, зовнішня політика та зовнішньо-економічні відносини, оборона та безпека, забезпечення єдності та територіальної цілісності держави. Області забезпечують вирішення спільних питань, які стосуються інтересів територіальних громад сіл, селищ та міст. Місцеве самоврядування у цій системі займає відведену йому нішу, яка існує об'єктивно, – забезпечує життєдіяльність населення у місцях його компактного проживання. Перелік завдань, які розв'язують нижній рівень влади, цілком очевидний і визначений щоденними потребами жителів. Це – загальна освіта, надання мінімальних медичних послуг, комунальне, побутове та соціальне обслуговування населення, благоустрій, місцевий транспорт та місцевий зв'язок. Не рахуючи далі, можна сказати, що це все те, що є спільними інтересами мешканців кожного міста, кожного села, селища та найефективніше реалізується на місцях.

Тим самим, необхідність місцевого самоврядування виникає там і тоді, де і коли ускладнюються господарські та інші відносини. В умовах єдиної державної власності потреби у місцевому самоврядуванні практично немає. І навпаки, в умовах різноманіття форм власності місцеве самоврядування неминуче.

До того, як приступити до розгляду форм взаємодії державної влади та місцевого самоврядування, зауважимо ще, що з двох основних складових місцевого самоврядування – владної та господарської – на відміну від державної влади, переважає господарська. Влада місцевому самоврядуванню, тобто можливість приймати загальнообов’язкові рішення, потрібна остільки, оскільки ці рішення забезпечують функціонування господарства на місцях та сприяють створенню сприятливих умов проживання громадян у цій адміністративно-територіальній одиниці.

З усього вищевикладеного виходить, що не визначивши місце кожного з суб’єктів влади у загальній системі владних відносин, неможливо говорити про форми взаємодії цих суб’єктів.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр> (дата звернення: 01.12.2022).

2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення: 19.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.12.2022).

3. Камардіна Ю.В. Муніципальна реформа в Україні та державах-членах Європейського Союзу в умовах європейської міждержавної інтеграції: порівняльно-правове дослідження: дис. ...к-та юрид. наук:12.00.02. Київ, 2020. 266 с.

УДК 378.147

Князькова Л.М.,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ТА ТРАДИЦІЙНО-ЕВРІСТИЧНО-АНАЛІТИЧНОГО ПІДХОДУ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПРАВНИКІВ

За останні роки наша держава стикнулася з багатьма проблемами суспільного життя, серед яких: пандемія, військова агресія Росії та ін. Але це не припинило розвиток країни. Навпаки, суспільство стало більш згуртованим, кожен з нас обрав ті цінності, які дійсно є найважливішими. Всі ці події не змогли не вплинути на процеси суспільного та державного життя, у тому числі і на процес отримання освіти. Нові вимоги часу потребують пошуку не тільки традиційних, а й інноваційних методів навчання. Особлива увага останнім часом приділяється інноваційним технологіям у навчальному процесі. Адже Україна обрала шлях інтеграції до Європейської спільноти. А реформування освітньої системи України в напрямку інтеграції в європейський освітній простір передбачає розробку та впровадження інноваційних освітніх систем і технологій.